

УДК 657.22

Т. В. МОМОНТ, к.е.н.

м. Житомир

## БУХГАЛТЕРСЬКИЙ АУТСОРСИНГ ЯК ФОРМА ПРОЯВУ ПРОЦЕСІВ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ТУРИСТИЧНОЇ ІНДУСТРІЇ

**Анотація.** В статті досліджено зміст аутсорсингу, визначено механізм застосування аутсорсингу на підприємствах туристичної індустрії в залежності від виду діяльності. Визначено переваги та недоліки використання бухгалтерського аутсорсингу туристичними підприємствами. Проаналізовано склад аутсорсингових послуг для туристичного бізнесу, готельного бізнесу, підприємств екскурсійного обслуговування. Описано механізм впровадження бухгалтерського аутсорсингу на підприємствах. Обґрунтовано визначення аутсорсингу як виду диверсифікаційного процесу.

**Ключові слова:** аутсорсинг, аутсорсер, туристичний продукт, бухгалтерський аутсорсинг, звітність.

**Аннотация.** В статье исследовано содержание аутсорсинга, определен механизм применения аутсорсинга на предприятиях туристической индустрии в зависимости от вида деятельности. Определены преимущества и недостатки использования бухгалтерского аутсорсинга туристическими предприятиями. Проанализирован состав аутсорсинговых услуг для туристического бизнеса, гостиничного бизнеса, предприятий экскурсионного обслуживания. Описан механизм внедрения бухгалтерского аутсорсинга на предприятиях. Обосновано определение аутсорсинга как вида диверсификационного процесса.

**Ключевые слова:** аутсорсинг, аутсорсер, туристический продукт, бухгалтерский аутсорсинг, отчетность.

**Abstract.** In the article the content of outsourcing is explored, the mechanism of outsourcing application on the enterprises of the tourism industry is determined, depending on the type of activity. The advantage and disadvantages of the use of accounting outsourcing by tourist enterprises are determined. The complex of outsourcing services for tourism business, hotel business, enterprises of excursion service is analyzed. The mechanism of implementation of accounting outsourcing at enterprises is described. The definition of outsourcing as a type of diversification process is substantiated.

**Key words:** outsourcing, outsourcer, tourism product, accounting outsourcing, reporting.

**Постановка проблеми у загальному вигляді.** В ході здійснення диверсифікації серед можливих заходів організації обліку стратегічного характеру слід виділити зміну форми ведення бухгалтерського обліку завдяки розширенню асортименту товарів, робіт та послуг, або об'єднанню видів діяльності суб'єктів господарювання. В результаті виникає необхідність у вирішенні ряду проблем, що стосуються вибору суб'єктів ведення обліку, тобто зміна форми організації обліку. Вивчена практика діяльності туристичних підприємств Житомирської області показує, що в умовах здійснення диверсифікації діяльності, окремі з них вдавалися до застосування аутсорсингу.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій, виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми.** Дослідженням теоретичних і практичних проблем впровадження та застосування бухгалтерського аутсорсингу присвячено наукові роботи вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів, аналіз яких свідчить про недостатність розроблених загальних теоретичних підходів щодо спрощен-

ня процесу переходу на віддалений режим роботи. Кожен дослідник вносить пропозиції, враховуючи специфіку сектору економіки, проблемами якого займається. Різносторонніми є праці таких науковців як С.А. Александрова [1], А.Г. Загородній [2], О.В. Осадчук, М.А. Йохна [3], Л.С. Скаун [4], В.В. Смірнов, О.О. Клименко [5] та інших. Однак, проблеми використання застосування існуючих форм аутсорсинг на підприємствах туристичної індустрії залишаються недостатньо дослідженими.

**Формулювання мети статті** – дослідження бухгалтерського аутсорсингу як форми прояву процесів диверсифікації на підприємствах туристичної індустрії.

**Виклад основного матеріалу з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів.** Аутсорсинг є перспективним засобом управління бізнесом в Україні, однією з ознак сучасного підходу до здійснення керівництва, можливості якого можна застосовувати в будь-яких сферах, зокрема він досить перспективний для підприємств туристичної індустрії в усіх сферах їх діяльності.

Аутсорсинг – це залучення ресурсів спеціалізованих організацій в конкретних видах і напрямках діяльності підприємства на середньостроковій і довготривалій основі, замість їх розвитку власними силами, і з метою підвищення економічної ефективності проекту, а також як засіб оптимізації діяльності підприємства за рахунок зосередження зусиль на основному предметі діяльності та передачі непрофільних функцій і корпоративних ролей зовнішнім спеціалізованим компаніям.

Застосування аутсорсингу на підприємствах туристичної індустрії доцільно розглядати з точки зору виду діяльності підприємства:

1. Туроператорський бізнес (співробітництво з безпосереднім постачальником туристичних послуг; реалізація турів через туристичні агенції; обслуговування офісів; юридичні, транспортні, бухгалтерські, інформаційно-технічні послуги; проведення аудиту, маркетингових досліджень; аутсорсинг персоналу тощо).

2. Готельний бізнес (передача на аутсорсинг окремих напрямів діяльності; обслуговування території готелю; охорона готелю та його території; функції туроператора; екскурсійні функції; організація будь-яких заходів (акційних, розважальних тощо), бронювання місць; юридичні, транспортні, бухгалтерські, інформаційно-технічні послуги; проведення аудиту, маркетингових досліджень).

3. Екскурсійне обслуговування (організація відпочинку; екскурсійне обслуговування на місцях; юридичні, транспортні, бухгалтерські, інформаційно-технічні послуги; проведення аудиту, маркетингових досліджень; аутсорсинг персоналу тощо).

Проте найчастіше аутсорсингу підлягають ведення бухгалтерії, аудит, маркетинг, адміністративна і комп'ютерна підтримка, транспортні послуги, організація харчування та прибирання офісу, служба безпеки.

Особливість аутсорсингу бухгалтерського обліку туристичних підприємств полягає в тому, що об'єктом обліку виступає туристичний продукт. Відповідно до статті 1 Закону України “Про туризм” [6] під туристичним продуктом розуміють попередньо розроблений комплекс туристичних послуг, який поєднує не менше ніж дві такі послуги, що реалізується або пропонується для реалізації за визначеною ціною, до складу якого входять послуги перевезення, послуги розміщення та інші туристичні послуги, не пов'язані з перевезенням і розміщенням (послуги з організації відвідувань об'єктів культури, відпочинку та розваг, реалізації сувенірної продукції тощо, тобто послуги, спрямовані на задоволення потреб туриста під час його подорожі. Тобто при формуванні туристичного продукту виникають довгострокові зв'язки між різними підприємствами матеріального виробництва та невиробничої сфери [7].

Бухгалтерський облік на туристичному підприємстві може вестися власником бізнесу за умови складання мінімального списку первинних документів і на їх основі формування бухгалтерської звітності. Така форма організації бухгалтерського обліку є можливою тільки в тому випадку, якщо здійснення податкових розрахунків не є складним процесом.

Коли ж кількість господарських операцій, які підприємство здійснює за місяць, є значною, ведення бухгалтерського та податкового обліку силами керівника підприємства є не кращим рішенням з точки зору правильності ведення обліку та визначення суми податків і зборів, які підприємство зобов'язане сплатити до бюджету за підсумками звітного періоду. Виникає необхідність вибору між аутсорсингом бухгалтерських послуг та наймом штатного бухгалтера.

Бухгалтерський аутсорсинг є формою взаємодії, при якій зовнішня компанія (аутсорсер) включається в робочі бізнес-процеси компанії-замовника як цілісний функціональний підрозділ, залишаючись при цьому організаційно і юридично самостійним. Аутсорсинг бухгалтерії є одним із способів бухгалтерського забезпечення діяльності підприємства, що передбачає винесення функцій, пов'язаних з організацією, веденням бухгалтерського обліку і складанням звітності на підприємстві за його межі, та передачу їх для виконання аутсорсеру.

На відміну від бухгалтерських послуг, які частіше мають епізодичний характер, аутсорсинг бухгалтерії – це стратегія на перспективу, яка тягне за собою серйозну перебудову бізнес-процесів всередині компанії. Бухгалтерський аутсорсинг може стати вигідним для підприємств, які потребують професійного бухгалтерського обслуговування та організації оптимальних бізнес-процесів.

Аутсорсинг бухгалтерського обліку туристичних підприємств включає в себе:

- аналіз установчих документів та консультування з питань бухгалтерського та податкового обліку;
- розробка та впровадження бухгалтерської облікової політики;
- створення та підтримка повної бази даних в програмах бухгалтерського обліку;
- відновлення бухгалтерського обліку;
- складання первинної документації;
- ведення реєстрів бухгалтерського обліку;
- діловодство і кадровий облік;
- нарахування та виплата заробітної плати, складання звітності по зарплаті;
- складання податкової, фінансової та управлінської звітності відповідно до чинного законодавства та організація її подання до відповідних інспекцій;

- представлення інтересів і захист клієнтатуристичної організації в контролюючих органах;
- комунікація та проведення звірок з контрагентами, збір вхідної первинної документації;
- оформлення внутрішньої первинної документації (оформлення відряджень, подорожніх листів, списання та переміщення ТМЦ та інше);
- казначейські послуги (адміністрування банківських рахунків – підготовка банківських платіжних доручень та / або заявок для проведення необхідних виплат, а також налагодження комунікаційних зв'язків з обслуговуючими банками);
- надання консультацій з питань бухгалтерського обліку, оподаткування, а також трудового законодавства;
- проведення діагностики бухгалтерського та податкового обліку за минулі періоди з метою виявлення помилок і потенційних податкових ризиків;
- проведення тестування та співбесід персоналу для бухгалтерії;
- перевірка рівня кваліфікації співробітників бухгалтерії.

Наведений вище перелік послуг не є обов'язковим і узгоджується аутсорсером з туристичним підприємством індивідуально відповідно до його потреб.

Переваги використання бухгалтерського аутсорсингу туристичними підприємствами:

1. Низька вартість аутсорсингу бухгалтерського обліку порівняно із заробітною платою штату кваліфікованих бухгалтерів (за умови, що облік буде вестися на підприємстві тільки одним бухгалтером, витрати на оплату його праці можуть бути нижчими, ніж витрати на аутсорсинг);
2. Відсутність витрат на утримання робочого місця бухгалтера (стіл, комп'ютер, офісне приладдя, бухгалтерське програмне забезпечення);
3. Гарантія якості бухгалтерського аутсорсингу (відповідальність виконавця за помилки, допущені з його вини, прописані в договорі на надання бухгалтерських послуг);
4. Економія часу (використання послуг зовнішньої бухгалтерської служби дозволяє вирішувати бізнес-завдання, не відволікаючись на непрофільні функції);
5. Економія грошових ресурсів (оплата за консультаційну та практичну допомогу ведеться, виходячи з конкретних результатів і якості бухгалтерського обслуговування підприємств);
6. Отримання послуг високої якості з бухгалтерського обліку, з аудиту та ведення документообігу (для фірми, що спеціалізується на аутсорсин-

гу, надання аудиторських бухгалтерських послуг є основним видом діяльності; за роки роботи співробітники таких організацій накопичують серйозний досвід з ведення обліку, надання послуг за всіма напрямками складання звітності, кадрового і документального обслуговування).

До недоліків аутсорсингу бухгалтерського обліку можна віднести те, що за такої форми ведення бухгалтерського та податкового обліку, на фахівця зовнішньої фірми неможливо вивантажити чорнову, непрофільну роботу, яку зазвичай виконують співробітники підприємства.

Враховуючи наведені переваги та недоліки, можна прийти до висновку, що підприємства та організації України, зокрема і туристичної сфери, в майбутньому будуть все частіше користуватися послугами фірм, які займаються аутсорсингом бухгалтерського обліку.

**Висновок.** Застосування аутсорсингу на підприємствах туристичної індустрії є перспективним та необхідним засобом для забезпечення ефективної діяльності, що пояснюється взаємодією багатьох підприємств різних сфер, географічно віддалених одне від одного при створенні та реалізації туристичного продукту.

В разі, якщо підприємство приймає рішення про формування власної бухгалтерської служби в умовах диверсифікації, йому потрібно підібрати кваліфіковані кадри для її розширення. На сучасному етапі розвитку національної економіки України однією з основних проблем постає забезпеченість підприємств туристичної індустрії кваліфікованими кадрами. Оскільки туристичний сектор є відносно молодою сферою національної економіки, то кадрова забезпеченість та наповненість підприємств, що здійснюють свою господарську діяльність на ринку туристичних послуг, прямопропорційно залежить від якості підготовки навчальними закладами спеціалістів. Особливу увагу слід приділити працівникам облікового апарату, оскільки їх професійна підготовка для туристичних підприємств має досить опосередкований характер.

Таким чином, в сучасних складних умовах розвитку туристичної сфери необхідно використовувати всі механізми управління диверсифікацією суб'єктів даної сфери. Тільки за умови належного вибору необхідних заходів, зокрема і щодо організації обліку, буде забезпечено стабільний розвиток туристичних підприємств.

Подальші дослідження направлені на упорядкування, оптимізацію і досягнення стандартизованої хронологічності бухгалтерських операцій та обґрунтування правильності їх здійснення методичними та законодавчими матеріалами, що неможливе без розробки положень облікової політики туристичного підприємства та робочого плану рахунків.

## ЛІТЕРАТУРА

1. Александрова С.А. Аутсорсинг: перспективи застосування на підприємствах туристської індустрії / С.А. Александрова // Коммунальное хозяйство городов. Научно-технический сборник. Выпуск 98. Серия: Экономические науки. – К.: “Техніка”, 2011. – С. 408-413.
2. Загородній А.Г. Аутсорсинг та його вплив на витрати підприємства / А.Г. Загородній // Фінанси України. – 2009. – № 9. – С. 87-97.
3. Осадчук О.В. Аутсорсинг як технологія підвищення ефективності діяльності сучасних організацій [Електронний ресурс] / О.В. Осадчук, М.А. Йохна. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua>.
4. Скакун Л.С. Оцінка ефективності бухгалтерського аутсорсингу: систематизація та аналіз підходів / Л.С. Скакун // Міжнародний збірник наукових праць. – 2005. – №3(15). – 616 с. – С. 267-277.
5. Смірнов В.В. Аутсорсинг як ефективний метод набуття та посилення конкурентних переваг [Текст] / В.В. Смірнов, О.О. Клименко // Економіка: проблеми теорії та практики: зб. наук. праць. – Дніпропетровськ: ДНУ. – Вип. 225: [В 3 т.], Т. 2. – 2007. – С. 288-569.
6. Про туризм: Закон України від 15.09.1995 р. № 324/95–ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/324/95>.
7. Про туристичну діяльність: Модельний Закон від 16.11.2006 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/997\\_g17/print13967156376163](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/997_g17/print13967156376163).

## УДК 336:316.61

І.В. МОСІЙЧУК, к.е.н.

І.О. ПОЙТА, к.е.н.

м. Житомир

## ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ КОМПЕТЕНЦІЙ МОЛОДІ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ

**Анотація.** У статті досліджено формування фінансових компетенцій молоді, розкрито основні проблеми відсутності фінансово-економічних знань та наслідки їх не вирішення. Обґрунтовано стратегічні напрями підвищення рівня фінансової грамотності населення

**Ключові слова:** фінансова грамотність, фінансова поведінка, фінансова освіта, компетенції, економічна соціалізація

**Аннотация.** В статье исследовано формирование финансовых компетенций молодежи, раскрыты основные проблемы отсутствия финансово-экономических знаний и последствия их не решения. Обоснованы стратегические направления повышения уровня финансовой грамотности населения

**Ключевые слова:** финансовая грамотность, финансовое поведение, финансовое образование, компетенции, экономическая социализация

**Abstract.** The article investigates the formation of financial competences of youth, reveals the main problems of lack of financial and economic knowledge and the consequences of their failure. The strategic directions of raising the level of financial literacy of the population are substantiated

**Key words:** financial literacy, financial behavior, financial education, competences, economic socialization

**Постановка проблеми у загальному вигляді.**

Проблема відсутності фінансово-економічних знань у більшості населення нашої країни актуальна не лише для тих, хто пропонує різні види фінансових послуг, а й для пересічних громадян, що не можуть користуватися тими можливостями, які пропонує ринок. Актуальність та доцільність дослідження зумовлюється:

- недосконалою законодавчою базою щодо захисту прав споживачів фінансових послуг;
- відсутністю ефективних механізмів захисту прав споживачів у поєднанні з низьким рівнем фінансової грамотності населення України;
- невмінням управляти своїми власними і сімейними фінансами та розпізнавати шах-

райські схеми “швидкого збагачення” або інші фінансові піраміди;

- необхідністю впровадження прогресивного досвіду. В Європі діє більше 180 програм підвищення фінансової грамотності населення. Успішні програми реалізуються як і в США, Великобританії, Німеччині й Австрії, так і серед країн, де формування ринкових відносин відбулося не так давно, – у Болгарії, Словенії та Польщі.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.**

Фінансова система сьогодні є предметом дискусій і обговорень багатьох науковців. Значний внесок у дослідження теоретичних і практичних аспектів підвищення рівня фінансової грамотності в Україні